



روابط بیش متنی
اشعار آیینی با آیات رحمانی
(ساختارهای مشترک)



دکتر مجید طاهری



سرشناسه: طاهری، مجید، ۱۳۵۴-

عنوان و نام پدیدآور: روابط بیش متنی اشعار آیینی با آیات
رحمانی (ساختارهای مشترک) / مجید طاهری.

مشخصات نشر: تهران: طاهماه، ۱۴۰۳.

تعداد صفحه: ۷۴

شابک: ۷-۸-۹۵۷۱۱-۶۲۲-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیبا-موضوع: قرآن در ادبیات فارسی

Quran--*In Persian literature

در مذهب فارسی - تاریخ و نقد

Religious poetry , Persian—History and criticism

شعر فارسی - تاریخ و نقد

Persian poetry - History and criticism

رده بندی کنگره:

PIR 3442

رده بندی دیویی: ۸۱۰/۹۳۱

شماره کتابشناسی ملی: ۹۸۸۴۸۶۸

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

کد پیگیری: ۹۸۸۳۴۲۰-نوبت چاپ: اول-تیراژ: ۲۱۰,۰۰۰ تومان



فهرست

- مقدمه ۱
- پیشینه‌ها ۳
- آشنایی با مفاهیم نظری ۶
- راهنمای متن ۶
- آیات منتخب ۹
- اشعار منتخب ۱۴
- ساختار ۱۷
- ساختارهای مشترک ۱۹
۱. ساختار «توحیدی» ۲۰
۲. ساختار «مدحی» ۲۱
۳. ساختار «مذمتی» ۲۳
۴. ساختار «پندی» ۲۴
۵. ساختار «بخشایشی» ۲۵

۶.	ساختمان «تضرعی»	۲۷
۷.	ساختمان «مفاخره‌ای»	۲۸
۸.	ساختمان «شکرگزاری»	۳۰
۹.	ساختمان «مرثیه‌ای»	۳۲
۱۰.	ساختمان «سوگندی»	۳۳
۱۱.	ساختمان «دعایی»	۳۵
۱۱.	ساختمان «انتظاری»	۳۶
۳.	ساختمان «امیدواری»	۳۸
	تشخیص و رتبه‌بندی گفتار قرآن کریم در	
۳۹	سوره طه	
	رتبه‌بندی ساختمان‌های ادبی اعتقادی سوره	
۴۸	طه	
۴۹	نتیجه‌گیری	
۵۳	منابع	



مقدمه

در حوزه مطالعات بین رشته‌ای قرآن کریم، یکی از پژوهش‌های مطرح، مطالعات بینامتنی‌ات با اشعار فارسی است؛ در این حوزه، پژوهش‌های مختلفی انجام شده است؛ ولیکن تاکنون هیچ تحقیقی به نوع مطابقت بیش‌متنی‌ات نپرداخته و ساختارهای مشترک میان اشعار و آیات قرآن را شناسایی نکرده است. برای طرح این مطابقت‌های ساختاری، باید از یکی از زیرشاخه‌های بینامتنی‌ات به نام «بیش‌متنی‌ات» که براساس «برگرفتگی»^۱ بنا شده است، استفاده نمود؛ زیرا اینجا مسأله حضور متن‌ها در یکدیگر و بینامتنی‌ات مطرح نیست. در این پژوهش ابتدا ساختارهای مطرح در قصاید مدحی رسول اکرم صلی الله علیه و آله از بعضی شاعران تأثیرگذار از ابتدا تا امروز احصاء گردید و در گام دوم تلاش شده تا در یک مطالعه میان رشته‌ای، مهم‌ترین ساختارهای به کار رفته و مشترک بین قصاید مدحی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و آیات قرآن کریم، کشف و شناسایی گردد. در بسیاری از آیات قرآن، نشانه‌هایی از ساختارهای یادشده دیده می‌شود؛ اما بطور مشخص

و متمرکز در «سوره طه» که نام این سوره از نام‌های حضرت محمد ﷺ است می‌توان تمام آن ساختارها را مشاهده نمود. در این سوره، مطالب اعتقادی بسیار مهمی مطرح گردیده، «در بیستمین سوره قرآن کریم «سوره طه» سخن از اساسی‌ترین مباحث اعتقادی به میان آمده ... و درسهای اعتقادی و اخلاقی-تربیتی این سوره، ما را در رسیدن به زندگی سعادت‌مندانه یاری می‌نماید» (طیبی، محمدی، ۱۳۹۷: ۷۶). محوریات سوره طه و قصاید رسول اکرم ﷺ مشترک است؛ لذا در این کتاب، این سوره به عنوان مطالعه موردی تحت بررسی قرار گرفت. تلاش شد تا مهم‌ترین ساختارهای ادبی-اعتقادی بکار رفته، شناسایی و نظیر آنها در قصاید رسول اکرم (ص) مطرح شود.

پیش از پرداختن به بحث، از استاد محترم دانشگاه‌های تهران: دکتر جابری نسب، دکتر صالحی و دکتر مجد که بنده را از جهات علمی و پژوهشی، راهنمایی و حمایت نمودند قدردانی می‌گردد.

دکتر مجید طاهری

کانون فرهنگی ولایت

پاییز ۱۴۰۳